

HET KERKJE EN HET HUIS VAN GEORGE WASHINGTON

door MARY POS

Het is een zonnige, maar zeer koude dag, als ik van Washington uit naar Alexandrië ga, waar het kerkje is van George Washington. Hoewel men bij den naam Alexandrië aan een geheel ander werelddeel denkt, ligt het plaatsje, waar ik thans heen ga, slechts enkele mijlen van Washington verwijderd.

Een prachtige weg voert er heen, slingerend langs de Potomac Rivier en soms begroeid met boomen en struiken, soms een heerlijk uitzicht gevende over het wijde, zacht glooiende land.

Als ik het kerkje bereik, dat vredig binnen een kleinen muur ligt, dat zijn torentje opgewekt de heldere lucht insteekt, terwijl het kleine kerkhof stil aan zijn voet ligt, staan er al vele auto's rondom, want er is dienst, en vreemdelingen, zoowel als bezoekers uit Amerika zelf, willen nooit verzuimen tenminste éénmaal in Washingtons kerkje een dienst te hebben bijgewoond. Het is van binnen heelemaal wit geschilderd, met zacht paars afgezet, terwijl het fluweel, dat den kansel bedekt, donkerpaars is. Aan weerszijden van den kansel staan twee groote koperen kandelaren met zeven armen. Er achter rijst een boogvenster op en midden op het podium staat een vaas met witte chrysanthen, want dat is gewoonte in Amerika: de kerken met bloemen te versieren als het Zondag is of als er in de week een godsdienstoefening gehouden wordt, en het geeft altijd een feestelijk idee. Maar ook is er het koor, dat bijna in geen kerk ontbreekt. Soms bestaat het uit jongens of mannen, soms is het gemengd, maar hier zijn het jonge meisjes, die, begeleid door het zware orgel, voortreffelijk zingen. Ze zijn gekleed in witte toga's met zwarte hoofddeksels. En precies als in elke kerk in Amerika, staan ook hier eenige gemeenteleden bij de ingangen, die iedereen naar een plaats brengen en heel vriendelijk zijn. Men krijgt hier altijd in de kerken zoo den indruk, dat men hartelijk welkom is, en dat doet zich spoedig thuisvoelen.

Het gebouwtje is al bijna vol als ik binnentreed, toch krijg ik nog een goede plaats. Maar dan zie ik iets heel eigenaardigs. Links van me in het midden der witte banken is een afdeeling van twee banken tegenover elkaar. Er zit een rij menschen met het gezicht naar den kansel, zooals iedere kerk dat heeft, maar de rij er tegenover zit met den rug erheen, kan den dominee zelfs niet zien, en doet daarom den heelen morgen niet anders dan hinderlijk de andere menschen in het gezicht zien. Het is iets heel dwaas en echt Amerikaansch. Want wat is het geval? Die kleine afdeeling is de familiebank van

Het kerkje van George Washington

Mont Vernon

Washington en nu wil iedereen als het maar eenigszins mogelijk is, daar eenmaal zitten om te kunnen zeggen: ik heb op Generaal Washingtons plaats gezeten. Men komt er expres heel vroeg voor in de kerk en of men nu al de anderen in het gezicht moet kijken en zelfs geen blik op den dominee kan werpen, dat komt er allemaal niets op aan, als men er maar gezeten heeft. Doch waar de afdeeling ook een bank heeft, precies geplaatst als alle anderen, heeft Washington natuurlijk aan die zijde gezeten; maar zoo nauw kijkt men niet.

Na den dienst ga ik meteen door naar Mont Vernon, dat alleen per auto te bereiken is en temidden der bosschen en velden op een lagen heuvel ligt, die zacht glooiend op de rivier uitloopt.

De weg van Alexandrië er heen is zoo mogelijk nog mooier dan van Washington naar Alexandrië. Telkens heeft men het uitzicht op de glinsterende Potomac-Rivier, en nu en dan rijdt men midden door de bosschen. Ook is er een Indianenkamp, dat echter alleen des zomers bewoond wordt en nu gesloten is.

Er zijn maar weinig bezoekers als ik over het landgoed dwaal, want het vriest dat het kraakt, ofschoon de stralende zon veel vergoedt.

En op eens sta ik voor het witte huis met rondom de kleine, witte bijgebouwen. Het is uiterst eenvoudig, maar de stijl is van een groote zuiverheid. Eerst ga ik even langs de bijgebouwen, sommige zijn voorraadschuren en bergplaatsen voor tuin- en landbouwwerktuigen, maar ook is er het oude koetshuis, waarin nog het rijtuig van George Washington staat. Dan is er het spinhuis en een groote oude keuken, waar alles je herinnert aan vroeger. Het is of de tijd is blijven stilstaan. De pannen zijn er van koper, de kannen van tin, een groote zwarte ketel hangt aan een haak boven het open vuur in de schouw. Er zijn gedroogde groenten, en rookwaren hangen aan de zoldering.

Maar als ergens, dan toch wel in het oude statige huis zelf is de sfeer van vroeger blijven hangen. Het is het intiemste huis, dat ik in Amerika zag en naast het Witte Huis in Washington verkies ik het ook uiterlijk boven alle andere huizen. Dit is een woning met een eigen karakter, zooals men er maar zoo weinige in dit land heeft. Hier heerscht nog de sfeer van de vroegere bewoners. De vertrekken zijn vredig en intiem, het meubilair eenvoudig, maar toch voornaam. Men krijgt telkens het gevoel, dat hier een gelukkig, harmonisch gezin geleefd heeft. En dat was ook zoo, want het huwelijk van Washington met Martha Custis, die reeds weduwe was toen hij haar trouwde, was heel gelukkig. Er is ook een klein museum in een der bijgebouwen, waar veel wat aan deze beide menschen heeft toebehoord, samen is gebracht. Er zijn ook wapenen bij, doch daarnaast handschriften, kledingstukken en sie-

Graf van Washington

raden, die ze persoonlijk gedragen hebben. Maar toch spreekt de geest van George Washington en zijn vrouw veel meer in het oude huis zelf. Alles is er nog precies zooals toen ze er woonden. Daar is mevrouw Martha's zitkamer met het porceleinen theeservies en het open haardje, daar is ook Washingtons studeerkamer met de vele boeken, die van groote belangstelling getuigen en heel dikwijls toestanden in Europa tot onderwerp hebben. Hoevele uren heeft de groote generaal hier gezeten voor zijn schrijfbureau en er de belangrijkste documenten onderteekend. Bij zijn dood vermaakte hij dit bureau en zijn stoel aan Dr Craik, die zijn huisdokter, maar daarnaast zijn groote vriend was; doch gelukkig is men in staat gesteld beide voorwerpen weer terug te koopen en hier hun oude positie te doen innemen.

In een fijn boekje, dat men in een der bijgebouwtjes koopen kan, zijn gekleurde foto's afgedrukt van het huis en zijn omgeving, en daarnaast zwart-witte foto's van het interieur. Telkens heeft men onder een der afbeeldingen een bewaard gebleven gezegde of een regel, eens door Washington geschreven, afgedrukt. Zoo leest men nog vóór het titelblad de woorden, eens door hem met zijn naam onderteekend, welke luiden: „Want het is bij mij een *vast* principe, dat alles wat gedaan wordt, *goed* behoort te worden gedaan.....”

Onder de afbeelding van de koets, lezen wij een zijner schriftelijk gedane opdrachten, zijn vrouw naar een bepaalde plaats te brengen en onder die van de intieme eetzaal met de kristallen kandelaars op de tafel — want men at bij kaarsverlichting, zooals nog altijd in Amerika in vele gezinnen de gewoonte is — de woorden: „Mijn vrouw en ik zullen nu eens iets doen, wat naar ik geloof de laatste twintig jaar nooit meer gebeurd is, om alleen met ons samen te dineeren.” Onder de afbeelding der muziekzaal lezen we nog de grappige opmerking: „Ik kan nóch een lied zingen, nóch ook maar een enkele noot aan eenig instrument ontlokken!”

Ook de slaapvertrekken zijn nog juist zoo als toen Washington het huis bewoonde. Het meubilair is allereenvoudigst, in sommige kamers loopt het dak schuin af, de waschstellen, wit met een bloemetje, zijn in overeenstemming met alles wat er verder staat. Maar het meest van alles vraagt toch wel de slaapkamer van den generaal de aandacht, die tegelijk zijn sterfkamer werd. Ook hier is alles zoo heel eenvoudig, maar het mahoniehout is ook hier, precies als beneden,

van een warmen glans, proper gewreven en onderhouden. In het midden staat het stille witte bed met den hoogen witten hemel.

Dan wandel ik van het Huis naar de plek, bijna verborgen in het groen en liggend op een heuvel, waar men het uitzicht heeft op de rivier, door Washington zelf uitgekozen als zijn laatste rustplaats. Hier werd op zijn verlangen een kleine grafkelder gebouwd, opgetrokken uit roode steenen, zooals hij gewenscht had. Binnenin, onzichtbaar voor de bezoekers, liggen de overblijfselen van Washingtons voorvaderen, die uit den ouden grafkelder, er niet ver vandaan, hierheen werden overgebracht. De groote neger, die het toezicht bij de tombe uitoefent, vertelt, dat de sleutel van deze binnenste afdeeling in de rivier geworpen is, als een symbool, dat men de dooden daar verder zal laten rusten. Maar achter de getraliede deur ziet men twee sarcophagen, de rechtsche bevat de stoffelijke overblijfselen van den Generaal, de linksche die van zijn vrouw.

Op zijn nadrukkelijk verlangen werd Washington hier in allen eenvoud begraven, hij wilde van geen enkel militair vertoon noch eenige bijzondere eer weten.

Heel ernstig is de stem van den neger, terwijl hij de enkele bezoekers uitleg geeft, hij doet het met groote piëteit. Dichtbij zijn nog enkele graven, verborgen onder witte zerken en rondom rijzen vier witte zuilen op. Wind ruischt door de oude boomen boven onze hoofden, dorre bladeren ritselen op het pad en als de stem van den neger zwijgt, heerscht er een diepe stilte. Men voelt de doodscheid van den winter varen door de doordringen-

Het prachtige Kapitoel in de hoofdstad Washington

de koude, men voelt de vergankelijkheid in het zien van dit simpele graf.

Ik zwerf den heuvel af, tot ik kom bij de rivier, waar op een kleine pier een koepel oprijst, die een onvergankelijk schoon uitzicht over de breede rivier geeft. Maar dat heeft men toch ook onder de galerij, die het huis aan één zijde begrenst en die gedragen wordt door witte zuilen. Een grasveld ligt er voor met boomgroepen overal en in den zomer veel bloemen, want de Generaal was hiervan een groot liefhebber en altijd moest zijn tuin uitnemend in orde zijn.

Men heeft er niet alleen het wijde perspectief over het water, maar ook het panorama van de blauwe heuvelen aan de overzijde. En men begrijpt, wanneer men hier staat, tenvolle de liefde en de bewondering, die Washington voor zijn bezitting had, welke hem het liefste plekje ter wereld was en waar hij zijn sober, maar toch zoo gelukkig leven leidde, als zijn plichten hem niet wegriepen.

Bij den uitgang der bezitting is een fleurig restaurant, waar men de beroemde ham van Virginia kan krijgen — want hier zijn we in den Staat Virginia — en vele andere specialiteiten en waar men door bekoorlijke jonge vrouwen in de landelijke kleurige kleederdracht, bediend wordt. Er is ook een souvenirwinkel naast, die goede zaken doet, want iedereen, die mocht rondzwerfen over deze historische plek en het intieme huis bezocht, wil er een herinnering van mee terug nemen.

De weg terug naar Washington voert thans over het Soldatenkerkhof, dat in de nabijheid der stad op de heuvelen ligt. Duizenden strijders in den grooten oorlog hebben hier hun graf, aangegeven door een kleinen witten steen. Er is ook een groot amphitheater geheel uit wit marmer opgebouwd, op de eereplaats een zetel voor den President, eveneens uit marmer gehouwen. Op dit oogenblik komt het mij voor of alles uit ijs gehakt is, het vriest zeer sterk. In de verte ziet men Washington blinken in het witte namiddaglicht. De tocht eindigt bij de zuil, ter eere van de nagedachtenis van den grooten generaal opgericht, midden in de stad, welke naar zijn naam genoemd werd . . .

DE OVERLEDEN PAUS OVER DE JODEN

Het is wel de moeite waard, na de Pauskeuze, die een Pius XII aan het hoofd der R.-K. kerk plaatste, in herinnering te brengen, wat de pas overleden Paus over de Joden gezegd heeft. Deze kerkvorst was een tegenstander van Jodenvervolgving en rassenneer. Volgens de Joodsche Perscommissie, die haar zetel in Amsterdam heeft, moet hij tot pelgrims deze woorden hebben gericht in September 1938: „Geestelijk zijn wij allen Semieten. Antisemitisme is onverenigbaar met de sublieme werkelijkheid van den Bijbelschen tekst. Het is een zondige beweging, waaraan Christenen geen deel mogen hebben.” En bij een andere gelegenheid kwamen deze woorden uit denzelfden mond: „Wij willen niets scheiden in de menschelijke familie en wij beschouwen het racisme en het overdreven nationalisme als slagboomen, die tusschen de menschen worden opgericht.” En de overdenking ten volle waard is zeker in dit verband een enkele regel uit een herderlijken brief van den aartsbisschop van Freiburg: „Men weigert iederen eerbied jegens Christus op voorwendsel van zijn Joodsche afkomst, maar men verwerpt Hem in feite, omdat men Zijn verlossingswerk niet wil erkennen.”

J. T.

HANDENARBEID

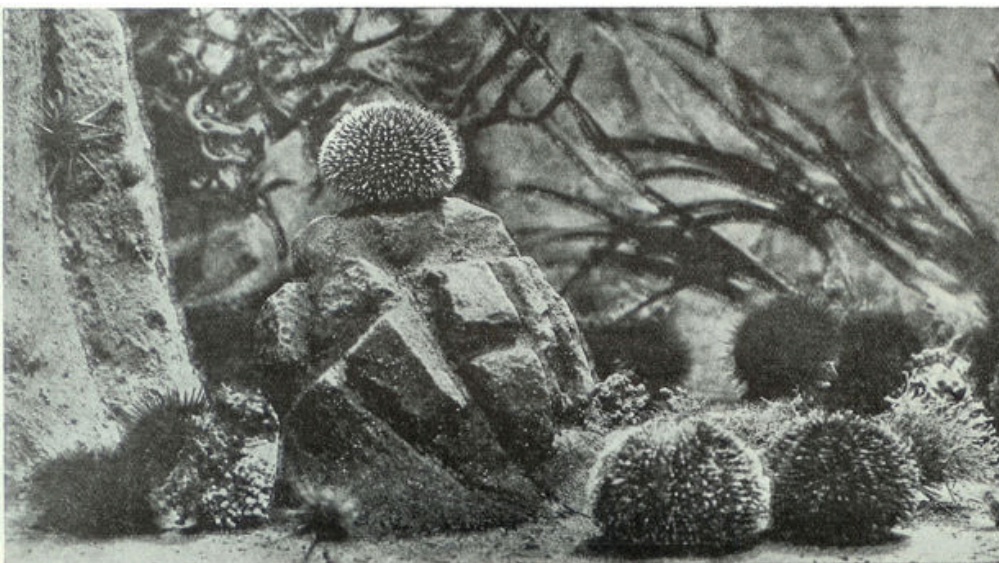
Onlangs las ik, dat koning Gustaaf van Zweden eigenhandig een kleed had geborduurd, een werk, dat vele maanden lang op zijn vrijen tijd beslag legde.

Het is meer voorgekomen in vorstenhuizen, dat de kinderen allen een handwerk leerden, opdat ze tot afwisseling in hun vrijen tijd daarin werkzaam konden zijn.

In vroeger eeuwen oefenden zich ook de studenten, naast hun studie, in een zeker handwerk. Het was een goede afleiding met het oog op hun gezondheid, en bewaarde hen vaak om hun vrijen tijd in ledigheid door te brengen en daardoor tot verkeerde dingen te komen. Het gebeurde ook, dat in het later leven van den student hij met vrucht gebruik kon maken van het handwerk, in zijn jonge jaren geleerd. Denken we maar aan Saulus, die aan de voeten van Gamaliël zat, maar ook het tentenmaken leerde. En later heeft hij dit handwerk kunnen gebruiken om in het onderhoud van zichzelf en anderen te voorzien.

Het zou in menig opzicht goed zijn, wanneer hieraan in onzen tijd meer werd gedacht.

J. N. V.

Een blik in het diepzeeleven. De zeegels klimmen tusschen de rotsen rond, zich daarbij vasthoudend met hun honderden zuigvoetjes of wandelend op de beweeglijke stekels.